УДК 502.17

ПОПОВА І.В.,
кандидат технічних наук, доцент
Національного університету харчових технологій**,**
(Київ, Україна) ivpopova@bigmir.net

ЕКОБЕЗПЕЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

В сучасній науковій літературі звертається увага на різні глобальні проблеми. Серед них виокремлюються не тільки екологічні питання, але й запити щодо виживання людства і збереження особистості. Водночас найактуальнішим завданням сьогодення є визначення рівня наукового обґрунтування екобезпечного розвитку з позиції впровадження сучасних нано- та біотехнологій. Крім того, необхідно забезпечити перехід країни до моделі сталого розвитку, яка ґрунтується на економічній міцності держави, надійності її відтворюваної структури та формуванні стабільних внутрішніх фондів нагромадження й споживання. Практична реалізація моделі сталого розвитку потребує активізації інвестиційно-інноваційної діяльності. Тому Україні, яка нині перебуває у складних економічних, політичних і соціальних умовах, доведеться подолати багато труднощів на шляху переходу від сировинно-орієнтованої до інноваційної моделі економіки. Також треба враховувати й те, що впровадження концепції сталого розвитку може бути успішним лише за умови напруженої роботи й консолідації зусиль політиків, управлінців, учених та всього населення держави.

Ключові поняття: *екологічні проблеми, сталий розвиток, інноваційна діяльність.*

Постановка проблеми. Альтернативний погляд на вирішення екологічних проблем пропонують вітчизняні дослідники, зокрема послідовники філософії космізму. Поняття «космосу», на відміну від «довкілля» екологістів, є більш широким, більш глобальним, більш онтологічним. Відзначається, що космістська традиція виступає й більш гуманістичною, залишаючись орієнтованою на людину, лише людина може виявитися здатною вирішити глобальні екологічні проблеми, а не біосфера чи природа як така. Відомі представники космізму М. В. Федоров та К.Е. Ціолковський закликали до регуляції природи, але заснованої не на свавіллі та експлуатації, а на основі розумного об’єднання [1, с.329-335]. Проте й ця світоглядна традиція не позбавлена певних крайнощів, що спричиняють у деяких дослідників захоплення космічним пафосом, який заважає тверезому відношенню до конкретних проблем нашого світу. Водночас крайнощі альтернативних традицій можуть бути подолані на основі осмислення сучасних наукових підходів. Нові природничі міждисциплінарні дослідницькі програми, такі як синергетика, також можуть сприяти становленню екомайбутнього, уможливлюючи адекватний погляд на екосистему як на складну людиномірну систему, що самоорганізується [2, с.9].

Формування мети статті. Проаналізувати стан екобезпечного розвитку в українському сучасному суспільстві, денайпрогресивніша теоретико-методологічна конструкція забезпечення екобезпечного розвитку –

впровадження ідеї стійкого (сталого) розвитку людства.

Виклад основного матеріалу. Дослідники підкреслюють, що до заходів, необхідних для екологічно стійкого розвитку належать: енерго- і ресурсозбереження в промисловості і сільському господарстві;зменшення викидів у навколишнє середовище шляхом впровадження маловідхідних технологій; підвищення якості апаратури для контролю забруднень; стимулювання розробок екологічно безпечних технологій і продукції; скорочення застосування хімічних добрив і пестицидів у сільському господарстві та інше; стимулювання піднесення культурного рівня села і його ролі в розвитку промислового виробництва; посилення заходів щодо відновлення зруйнованої природи; планування сім'ї з метою, бодай, обмеження зростання населення [3, с.334].

Перехід до моделі сталого розвитку пов'язаний, насамперед, зі ступенем економічної міцності держави, надійності її відтворюваної структури, з можливостями формування високих і стабільних внутрішніх фондів нагромадження і споживання для економічного і природного відтворення. Практична реалізація моделі сталого розвитку полягає в активізації інвестиційно-інноваційної діяльності. Тому країнам, що розвиваються і знаходяться у важких економічних, політичних і соціальних умовах, надто важко, а то практично й не можливо перейти від сировинно-орієнтованої економіки до інноваційної, яка є на рівень складнішою та вимагає інтенсивнішого освоювання знань. Тим більше втілення концепції сталого розвитку не гарантує швидкого зростання добробуту людей, натомість вимагає напруженої роботи й консолідації зусиль політиків, управлінців, учених та всього прогресивного населення держави.

При визначенні параметрів сталого розвитку вчені звертають увагу на те, що: ріст чисельності населення, ні збільшення швидкості споживання ресурсів не можуть бути сталими; чим більша чисельність населення і чим вища швидкість споживання ним ресурсів, тим складніше привести суспільство до стану сталого розвитку; час реакції населення на зміни його приросту дорівнює тривалості життя однієї людини від закінчення дитячого віку до кінця життя, тобто близько 50 років; середній рівень життя населення знаходиться у зворотній залежності від чисельності населення, яке може стало існувати на даній території (від її потенційної місткості); для досягнення сталого і бажаного рівня життя необхідно, щоб чисельність населення була меншою або рівною потенційній місткості території; вигоди від зростання чисельності населення і збільшення споживання ресурсів мають одиниці, а витрати, пов'язані з цим, лягають на плечі усього суспільства (трагедія всенародного надбання); збільшення швидкості споживання не відновлюваного ресурсу викликає різке зниження часу існування решти частки ресурсу; коли витрачаються великі зусилля на підвищення ефективності використання ресурсу, одержана вигода порівняна з додатковою потребою у ресурсі, що виникає внаслідок приросту населення; коли швидкість забруднення перевищує самоочисну здатність довкілля, простіше продовжувати забруднювати, ніж очищувати довкілля; люди завжди залежатимуть від сільського господарства, отже ґрунт та інші

відновлювані ресурси завжди будуть потрібні.

Основною метою стратегії сталого розвитку є створення умов для стабільного піднесення в державі й забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного зростання. Крім того, цільові орієнтири завжди стосуються трьох взаємопов'язаних сфер функціонування: економічної, соціальної та екологічної. Водночас однією з головних умовою сталого розвитку є політична воля з боку вищого керівництва держави на те, щоб пройти цим важким шляхом. В світлі частої зміни політичного курсу держав, що розвиваються, і як наслідок економічної та політичної нестабільності, а в деяких державах і авторитарності правлячих режимів реалізація даного положення є також надто проблематичним [4, с. 281 і далі].

З погляду екології сталий розвиток має забезпечити цілісність біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатність, від чого залежить глобальна стабільність усієї біосфери. Особливого значення набуває здатність таких систем самооновлюватися й адаптуватися до змін, замість збереження в певному статичному стані або деградації та втрати біологічної різноманітності.

Соціальна складова сталого розвитку орієнтована на людський розвиток, на збереження стабільності суспільних і культурних систем, на зменшення кількості конфліктів у суспільстві. Людина має стати не об'єктом, а суб'єктом розвитку. Вона повинна брати участь у процесах формування своєї життєдіяльності, прийнятті й реалізації рішень, контролі за їх виконанням.

Сутність людського розвитку полягає у розширені кола можливостей щодо варіантів вибору людини: її спроможність прожити довге та здорове життя, що характеризується очікуваною тривалістю життя (або станом захворюваності населення), мати гідний рівень життя (характеризується скоригованим ВВП на душу населення, тобто купівельною спроможністю населення). Очевидно, що людський розвиток (якість життя) населення характеризується також і багатьма іншими ознаками: освіченість, чистота навколишнього середовища, інтерес до творчої роботи, безпечність життя громадян, наявність гідної роботи, наявність свободи і громадського життя тощо.

Особливо несприятлива екологічна ситуація з тенденцією до погіршення і переростанням в окремих випадках у трансграничні проблеми спостерігається у старих гірничо-видобувних районах (Донбас, Кривбас, солерудники і райони видобутку нафти і газу на Західній Україні тощо). Довгостроковий регіональний вплив підтоплення територій південних регіонів України призвів до втрати значних площ сільськогосподарських угідь та зниження родючості ґрунтів з масштабними негативними соціально-економічними наслідками [5].

Автори монографії «Екологічна та природно-техногенна безпека України: регіональний вимір загроз і ризиків» С. Іванюта та А. Качинський [6] розробили наступну класифікацію основних джерел загроз екологічній і природно-техногенній безпеці: природне середовище; техногенне середовище; соціальне середовище.

Екологічні наслідки від глобальних змін клімату на території України, які вже проявилися або можуть проявитися при подальшому глобальному

потеплінні, наступні [7, с.319- 330]:

- підняття рівня Чорного та Азовського морів (у XX столітті рівень піднявся на 0,15-0,2 м, а при подальшому потеплінні до кінця XXI століття можна очікувати підвищення рівня цих морів на 0,5-1,0 м), що призведе до інтенсивної ерозії узбережжя та деградації морських екосистем;
- зростання меридіоналізації загальної циркуляції атмосфери, що призведе до підвищення повторюваності ряду аномальних синоптичних утворень над територією України (посухи, зливи, буревії, аномальні температурні прояви тощо);
- опустелювання південних і південно-східних регіонів України в результаті повільного зміщення північної периферії поясу субтропічних антициклонів, що призведе до виснаження ресурсів прісної води, зміщення дислокації природних зон, підвищення повторюваності посух, пилових буревіїв, смерчів у цих регіонах;
- зростання повторюваності катастрофічних повеней в регіоні Українських Карпат, спричинене інтенсифікацією зливових процесів і ускладнене інтенсивним вирубуванням лісів, які відігравали роль демпфуючого фактору;
- активізація катастрофічних зсувів і просадкових деформацій в гірських регіонах Карпат і Криму через зміни режиму зволоження, водного балансу підземних та ґрунтових вод тощо.

Отже, сталий розвиток для України це чи не єдиний вихід із ситуації, що склалася.

На початку XXI ст. Міністерством екології та природних ресурсів України було визначено наступні завдання: забезпечення реалізації державної політики та здійснення комплексного управління та регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, екологічної, ядерної та радіаційної безпеки, а також гідрометеорологічної, топографо-геодезичної та картографічної діяльності, створення екологічних передумов для сталого розвитку України; забезпечення належного функціонування державної, біологічної та гідрометеорологічної служб, а також розвитку топографо-геофізичної, картографічної діяльності; здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічну безпеку гідрометеорологічну, топографо-геофізичну, картографічну діяльності, а також державного нагляду за станом ядерної та радіаційної безпеки [8, с. 231].

Визначальним документом, у якому зафіксовані базові стратегічні орієнтири екобезпечного розвитку, є Конституція України, де чітко зафіксовані права громадян України на сприятливе для життя, здоров'я і достатку довкілля, на користуватися природними ресурсами, право забезпечувати для себе і для наступних поколінь оптимальний стан навколишнього природного середовища. Цей же документ визначає і відповідальність як держави, так і окремих суб’єктів господарювання, громадян України за завдання шкоди, нанесення збитків навколишньому середовищу і відповідальність за порушення,

включаючи адміністративну та кримінальну. Конституція України визначає стратегічні орієнтири і служить базовою основою, підставою для подальших законодавчих, управлінських, виконавчих дій різних гілок влади, а також діяльності громадян у розумінні їхніх прав і обов'язків стосовно механізмів забезпечення екобезпечного розвитку України. На буттєвому рівні це – право громадян мати сприятливе для життя довкілля і відповідати за порушення сприятливих умов довкілля для власного життя і для існування інших громадян країни.

Законодавчо правову основу екобезпечного розвитку забезпечує Верховна Рада України, яка ухвалює відповідні закони стосовно діяльності в галузі охорони і використання навколишнього середовища, схвалює відповідні кодекси, які мають фундаментальне значення для використання тих чи інших природних ресурсів, а також затверджує державні екологічні програми. Всі документи, як правило, є актами прямої дії і підлягають безумовному виконанню органами державного управління і виконавчої влади. Законодавчий характер мають не лише закони, а й постанови Верховної Ради України, які, з одного боку, вводять у дію ухвалені закони в галузі екологічної безпеки, а з іншого – конкретизують ті чи інші параметри діяльності країни у сфері використання й охорони навколишнього природного середовища.

Ефективність державних заходів, спрямованих на раціональне використання природних ресурсів характеризується рівнем ресурсоємності та енергоємності економіки (ВВП). Тому динаміка цих показників, а саме, їх зниження чи зростання дозволить оцінити негативні чи позитивні зрушення у сфері реалізації державної політики.

З огляду на це Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України (НПД) на 2011-2015 роки було розроблено відповідно до Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», який був прийнятий Верховною Радою України 21 грудня 2010 року. НПД визначає строки, відповідальність, джерела та обсяги фінансування природоохоронних заходів, спрямованих на досягнення цілей нової екологічної Стратегії України. Цінність і унікальність НПД для України полягає, також, в тому, що він є першим документом такого рівня, який було заплановано, створено і затверджено згідно з усіма європейськими стандартами. Спочатку було розроблено Концепцію Національної екологічної політики, затверджену постановою КМУ, потім набув чинності Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» і сьогодні Уряд затвердив Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища.

Головним джерелом фінансування НПД є Державний бюджет України (фінансування з коштів загального фонду складе більше 2,5 млрд. грн.), А також Державний фонд охорони навколишнього природного середовища України (фінансування складе – 1, 34 млрд. грн.). Таким чином, протягом найближчих 5-ти років в рамках НПД передбачена реалізація природоохоронних заходів на загальну суму близько 4,3 млрд. грн. за наступними напрямками нової Стратегії: підвищення рівня суспільної

екологічної свідомості; поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки; досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього середовища; інтеграція екологічної політики та вдосконалення інтегрованого екологічного управління; припинення втрат біотичного та ландшафтного різноманіття та формування екомережі; забезпечення збалансованого використання природних ресурсів; удосконалення регіональної екологічної політики.

Ці напрямки знайшли відображення також у **проекті** Концепції гуманітарного розвитку України, основними принципами якої є: людиноцентризм як система поглядів, яка визначає розкриття можливостей людини в якості критерію оцінки ефективності держави та зрілості суспільних інститутів, визнає невід'ємне право кожної людини на вільний розвиток особистості та реалізацію всіх її здібностей; забезпечення реальності прав і свобод людини і громадянина, в тому числі гендерної рівності, встановлення гарантій рівності громадян перед законом;встановлення рівних можливостей для гармонійного розвитку людини, забезпечення справедливості, гарантування належної якості життя незалежно від статі, віросповідання, етнічної належності, регіону проживання; надання можливостей для підвищення соціального статусу особистості, в тому числі шляхом вдосконалення її освітнього рівня та професійно-кваліфікаційних характеристик;розширення простору свободи, утвердження людської гідності, розкриття комунікативного потенціалу української культури як триєдиний спосіб формування національної ідентичності та соціалізації людини; розвиток та якнайповніше використання культурних надбань нації у багатогранності зв'язків з іншими національними культурами, відкритість для міжкультурної взаємодії з метою забезпечення належного місця України у європейському і глобальному гуманітарному просторі;взаємодія між державою та громадянським суспільством, бізнесом та владою з метою створення необхідних соціально-економічних умов для підвищення якості життя населення, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, захисту її прав і свобод.

Але, як вважає С. Сонько, «…найскоріше, Україні вже відведена роль якщо не «аграрно-сировинного придатку» (що підтверджується наявною структурою імпорту-експорту), то досить місткого споживацького ринку для просування неякісної західної продукції. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне розробку реалістичної вітчизняної концепції майбутнього розвитку України, полишеної «постіндустріалістських», «цивілізаційних», та інших модних штампів» [9]. Численні спроби розробити Концепцію стратегії сталого розвитку України не увінчались успіхом. Україна одна з небагатьох держав, яка такої концепції не прийняла.

Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року не можуть замінити Концепцію стратегії сталого розвитку України. Уже сьогодні наявні ознаки того, що мета національної екологічної політики стабілізувати найближчим часом стан навколишнього природного середовища України без реальної інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України не буде досягнута.

В нормативно-правовій базі України також відсутні нормативні значення низки показників, що можуть бути застосовані для оцінки екологічної безпеки держави в цілому та окремих її територій. Так, до цього часу не в повній мірі розроблені нормативи у сфері використання природних ресурсів, передбачені чинним законодавством. У тому числі, це стосується використання земельних ресурсів. Сучасний погляд на раціональну структуру землекористування визначається положеннями чинних нормативно-правових актів. В Земельному кодексі України, прийнятому у 2001 році в ст. 165 відмічено необхідність встановлення норм в галузі охорони земель, «які визначають вимоги щодо якості земель, допустимого антропогенного навантаження на ґрунти та окремі території, допустимого сільськогосподарського освоєння земель тощо» [10]. У розділі 2 Закону України «Про охорону земель» конкретно встановлено перелік стандартів та нормативів в цій сфері [11]. Водночас питання встановлення нормативів щодо оптимального співвідношення земельних угідь, якісного стану ґрунтів, інтенсивності їх використання в Україні залишається відкритим. Хоч є різні пропозиції, які базуються на критеріях обмежень, що використовуються в сучасній світовій практиці. Зокрема, досвід країн Західної та Центральної Європи свідчить про необхідність обов'язкового дотримання щонайменше двох вимог, а саме: ступеня розораності земель, який не повинен перевищувати 20-30 % території держави (що так і є в цих країнах) та достатньо високої питомої ваги заповідної зони від загальної площі території (15-20 %).

Загострення проблем, обумовлених збільшенням обсягів утворення та накопичення відходів побутового та виробничого походження, засвідчує відсутність ефективного контролю над потоками відходів та недосконаліть інформаційно-аналітичної системи у сфері управління відходами. Хоч в Україні розроблені норми, правила, стандарти, гігієнічні нормативи, ліміти у сфері поводження з відходами, питання встановлення показників екологічної безпеки у цій сфері не вичерпано. Про необхідність удосконалення законодавства у сфері поводження з відходами, його гармонізації із законодавством Європейського Союзу та приведення класифікації відходів у відповідність з європейськими стандартами та вдосконалення державної статистичної звітності у сфері поводження з відходами відмічено в «Концепції Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки», прийнятої в січні 2013 року [12].

Тому «…нова економічна, політична та екологічна ситуація, яка склалася в Україні вимагає перегляду пріоритетів розвитку держави. Неефективна реалізація нової моделі «соціоспрямованої ринкової економіки» обумовила спад виробництва, незадовільний стан соціальної сфери – науки, освіти, охорони здоров'я, культури. Україна нині, не зважаючи на різке падіння виробництва серед європейських держав, має найвищий інтегральний показник антропогенних навантажень на навколишнє природне середовище практично на всій її території. Офіційно визнаний міжнародний статус нашої держави щодо її екологічного стану та рівнів забрудненості довкілля – зона «екологічного лиха» [13, с.3].

Великої уваги потребує також вирішення проблеми техногенних загроз,

що передбачає здійснення наступних заходів: скорочення до оптимальних обсягів виробництва й споживання природних ресурсів, у першу чергу – залізної руди, газу, вугілля, лісу, прісної води, використання земель в обробітку тощо; формування ефективної інвестиційної політики, спрямованої на розробку, освоєння та використання природо- і ресурсозберігаючих, маловідходних та безвідходних технологій, виробництво екологічно чистих видів продукції, використанні відновлюваних енергоресурсів, безпечному видаленні чи використанні різних видів відходів; запровадження ефективного природоохоронного контролю за науковими дослідженнями; класифікації України на регіони згідно з рівнем технологічного та екологічного навантаження і створення відповідних карт технологічного та природоохоронного навантаження; розробка методів визначення рівнів екологічного ризику, спричиненого технологічними установками; розробки відповідних природоохоронних моніторингових моделей виробничих, енергогенеруючих, будівельних, транспортних та сільськогосподарських об'єктів; реформування системи охорони й відтворення природних ресурсів [14, с. 148]. Крім того, передбачається формування нових типів технологічних процесів, соціальної організації та управління, здатності розв'язувати екологічні проблеми та зменшувати будь-які екологічні небезпеки, що становлять значну загрозу національній безпеці України [15, с. 8].

Висновки. Отже, головною метою екологічної безпеки України має бути вироблення концептуальних засад загальної стратегії в галузі охорони довкілля і раціонального природокористування, а також дотримання їх на практиці з метою економічного та соціального розвитку держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вандишев В.М. Філософія: Екскурс в історію вчень та понять: Навч. посібн./ В. М. Вандишев. – К.: Кондор, 2006. – 472 с.

2. Тоффлер Э. Шок будущего: Пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М.: АСТ, 2002. – 557 с.

3. Акопян В.Г. Екологічний аспект стратегії сталого людського розвитку / В.Г. Акопян // Гілея: науковий вісник: Зб. наук. праць. – К., 2011. – Вип. 50 (8). – С.329-335.

4. Андрущенко В.П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть. Досвід соціально-філософського аналізу. – К., 2006.

5. Щодо запровадження індикаторів сталого розвитку". Аналітична записка. – Травень 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/1160/

6. Екологічна та природно-техногенна безпека України: регіональний вимір загроз і ризиків : монографія / С. П. Іванюта, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2012. – 308 с.

7. Волощук В.М. Клімат України. Розділ 5.3. Сценарії можливих змін клімату України в 21 ст. (під впливом глобального антропогенного потепління) / Волощук В.М., Бойченко С.Г. – Київ: Вид-во Раєвського, 2003. – С.319-330.

8. Збереження та моніторинг біологічного та ландшафтного різноманіття в Україні. – К.: Національний екологічний центр України, 2000. – 244 с.

9. Сонько С.П. Концепція ноосферних екосистем як продовження ідей В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / С.П. Сонько. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Niz/2010_11/sonko.htm

10. «Земельний кодекс України» від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. [Електронний

ресурс] / Законодавча база Верховної Ради України. − Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi

11. Закон України «Про охорону земель» 19 червня 2003 року N 962-IV. [Електронний ресурс] / Законодавча база Верховної Ради України. − Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi

12. Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки» від 3 січня 2013 р. № 22-р. [Електронний ресурс] / Законодавча база Верховної Ради України. − Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi

13. Герасимчук З.В. Еколого-економічні основи формування та реалізації політики сталого розвитку (питання методології та методики): автореферат дис. на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук спец.: 08.10.01 – Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка / З.В.Герасимчук. – Львів, 2002 – 51 с.

14. Шевель А. Основні тенденції екобезпечного розвитку України / Анжеліка Шевель // Політичний менеджмент. – №5. – 2009. – С.142-149.

15. Качинський А. Б., Хміль Г. А.Екологічна безпека України: аналіз, прогноз, оцінка та державна політика / А. Б. Качинський, Г. А. Хміль.— К.: НІСД, 1997. 127 с.

REFERENCES

1. Vandišev V.M. Fìlosofiâ: Ekskurs in a ìstorìû včen' ta understand: Navč. posìbn/m. Vandišev. - K.: Condor, 2006. – 472 s.

2. Toffler E. Future shock: per. with engl. / E. Toffler. -M.: ACT, 2002. – 557 s.

3. Hakobyan V.G. Ekologìčnij aspect strategìï stalogo human rozvitku / V. Hakobyan // Gìleâ: Zb. Sciences. Prats ' mother. - K., 2011. -Vip. 50 (8). -P. 329-335.

4. Andrushchenko V. P. Organìzovane suspìl'stvo. Problem samoorganìzacìï suspìl'noï organìzacìï in the period radikal'nih transformacìj in Ukraine at rubežì stolìt'. Amount socìal'no-filosofs'kogo analìzu. - K., 2006.

5. On the introduction of indicators of sustainable development ". Policy briefing. May 2013. [electronic resource]. – Access mode: http://www.niss.gov.ua/articles/1160/

6. Ecological and natural-technological security of Ukraine: regional dimension of the threats and risks: monograph / S.P. Ivanyuta, A. B. Kaczynski. – K.: NISS, 2012. -308 p.

7. Voloshchuk V. Climate Of Ukraine. Section 5.3. Scenarios of potential climate changes of Ukraine in the 21st century. (under the influence of anthropogenic global warming) / v. M. Voloshchuk, S. G. Boychenko – Kiev: Publ. Rajewski, 2003. - P. 319-330.

8. Conservation and monitoring of biological and landscape diversity in Ukraine. – K.: the national ecological centre of Ukraine, 2000. -244 s.

9. Little S.P. Concept noosfernih ecosystems as a continuation of the ideas of V.I. Vernadsky [electronic resource] / S.P. Little. – Access mode: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Niz/2010_11/sonko.htm

10. "The land code of Ukraine" dated 25 October 2001, no. 2768-III. [Electronic resource] / legislative base of the Verkhovna Rada of Ukraine. − Access mode: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/URmain.cgi

11. Law of Ukraine "on the protection of the lands" 19 June 2003 N 962-IV. [Electronic resource] / Legislative base of the Verkhovna Rada of Ukraine. − Access mode: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/URmain.cgi

12. Decree of the Cabinet of Ministers "On approval of the concept of the State program of waste management for 2013-2020 from 3 January 2013 № 22-r. [electronic resource]/legislative base of the Verkhovna Rada of Ukraine. − Access mode: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/URmain.cgi

13. Herasymchuk Z. Ecological and economic foundations of the formation and implementation of policies for sustainable development (questions of methodology and techniques):

abstract DIS. for the degree of doctor of economic sciences Special: 08.10.01 – Placement of productive forces and regional economics/z. Herasymchuk. – Lviv, 2002-51 s.

14. Shevel A. And the main trends of development of Ukraine ekobezpečnogo / Angelica Shevel // Political management. – №5. – 2009. P. 142-149.

15. Kaczynski A.B.., Hmil G.A. Ecological safety in Ukraine: analysis, prediction, evaluation and public policy / A. B. Kaczynski, G.A.Hmil. – K.: NISD, 1997. - 127 s.

ПОПОВА И.В. *- кандидат технических наук, доцент Национальный университет пищевых технологий*
(Киев, Украина) ivpopova@bigmir.net

ЭКОБЕЗОПАСНОЕ РАЗВИТИЕ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА

В современной научной литературе обращается внимание на различные глобальные проблемы. Среди них выделяются не только экологические вопросы, но и запросы по выживанию человечества и сохранения личности. В то же время актуальной задачей сегодня является определение уровня научного обоснования екобезпечного развития с позиции внедрения современных нано- и биотехнологий. Кроме того, необходимо обеспечить переход страны к модели устойчивого развития, основанная на экономической прочности государства, надежности ее воспроизводимой структуры и формировании стабильных внутренних фондов накопления и потребления. Практическая реализация модели устойчивого развития требует активизации инвестиционно-инновационной деятельности. Поэтому Украина, которая сейчас находится в сложных экономических, политических и социальных условиях, придется преодолеть много трудностей на пути перехода от сырьевой и ориентированной к инновационной модели экономики. Также надо учитывать и то, что внедрение концепции устойчивого развития может быть успешным только при условии напряженной работы и консолидации усилий политиков, управленцев, ученых и всего населения государства.

Ключевые понятия: *экологические проблемы, устойчивое развитие, инновационная деятельность.*

POPOVA, INNA - *Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,National University of Food Technologies*
(Kyiv, Украина) ivpopova@bigmir.net

ECOSAFE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN SOCIETY

An alternative approach to the solution of ecological issues are offered by domestic researchers, including followers of the philosophy of cosmism. The concept of "cosmos" as opposed to "environment" of ecologists, is broader, more global, more ontological.The most advanced theoretical and methodological structure of providing ecosafe development is introduction of idea of sustainable human development.In determining the parameters of sustainable development, scientists point out that: population growth, as well as increase in the rate of consumption of resources can not be sustainable; the larger the population and the higher the rate of consumption of resources, the more difficult it is to bring society to a state of sustainable development; the reaction time of the population to change of its growth equals to one person's life from the end of childhood to the end of life, about 50 years; the average standard of living is in inverse proportion to the population, which may become live in the area (of its potential capacity); to achieve a sustainable and desired standard of living it is essential that the population was less than or equal to the potential capacity of the territory; benefit from population growth and increased consumption have few, and the costs associated with this, borne by all of society (the tragedy of

national heritage); increase in the rate of consumption of non-renewable resources invokes a sharp decline in the share of the remaining lifetime of the resource; when expended great efforts to improve the efficiency of resource derived profits compared with the additional resource requirements arising from population growth; when the speed exceeds the self-cleaning ability contamination of the environment, it is easier to continue to pollute than to clean environment; people always depend on agriculture, so soil and other renewable resources will always be needed.Modern scientific literature draws attention to various global issues. Among them are distinguishes not only ecological issues but also requests for the survival of humanity and preservation of the individual. However, the most urgent task today is to determine the level of scientific substantiation of ecosafe development from the position of introduction of modern nano- and biotechnologies. Besides, it is also necessary to ensure the country's transition to a sustainable development model, based on the economic strength of the state, reliability of its reproductive structure and the formation of stable domestic funds of accumulation and consumption. Practical implementation of the sustainable development model needs intensification of investment and innovation. So Ukraine, which currently is in a difficult economic, political and social conditions will have to overcome many difficulties in the transition from raw to innovation-oriented economic model. There is also a need to consider the fact that the introduction of the concept of sustainable development can be successful only with hard work and consolidation of efforts of politicians, managers, scientists and the entire population.The main goal of ecological safety of Ukraine should be to develop conceptual principles of the overall strategy in the field of environmental protection and environmental management, and compliance with them in practice for economic and social development.

***Key concepts**: ecological issues, sustainable development, innovative activity.*

Стаття надійшла до редколегії 10.11.15
Прийнята до друку 15. 11.15